VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (nr 230)**
- **Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 94)**

z dnia 17 lipca 2018 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (nr 230)

Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 94)

17 lipca 2018 r.

Komisje: Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej oraz do Spraw Kontroli Państwowej, obradujące pod przewodnictwem posła **Andrzeja Maciejewskiego (Kukiz15)**, przewodniczącego Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, rozpatrzyły:

– sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2017 r. (druk nr 2710).

W posiedzeniu udział wzięli: **Grażyna Wróblewska** przewodnicząca Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych wraz ze współpracownikami, **Dariusz Atłas** zastępca dyrektora Departamentu Budżetu Ministerstwa Sprawa Wewnętrznych i Administracji wraz ze współpracownikami, **Bożena Nowaszczuk** doradca prawny prezesa Najwyższej Izby Kontroli

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Tadeusz Cieśluk**, **Sławomir Jakubczak**, **Tadeusz Oset, Jolanta Osiak** – z sekretariatów komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz15):

Otwieram wspólne posiedzenie Komisji: Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej oraz do Spraw Kontroli Państwowej. Witam panie i panów posłów. Witam zaproszonych gości, w tym przedstawicieli Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych, panią przewodniczącą KR RIO Grażynę Wróblewską oraz jej zastępców – panią Lucynę Hanus i pana Ryszarda Zajączkowskiego. Witam przedstawicieli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Najwyższej Izby Kontroli. Witam gości, przedstawicieli samorządów terytorialnych.

Porządek dzienny posiedzenia przewiduje dzisiaj rozpatrzenie sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2017 r. (druk nr 2710). Czy są uwagi do porządku dziennego? Nie słyszę. Stwierdzam przyjęcie porządku dziennego.

O zabranie głosu proszę panią przewodniczącą KR RIO. Umówmy się, że jeżeli będzie taka potrzeba, to przekaże pani głos swoim współpracownikom.

Przewodnicząca Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych Grażyna Wiśniewska:

Panowie przewodniczący, panie i panowie posłowie, szanowni państwo, Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych, działając na podstawie art. 25a ust. 7 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych, zobowiązana jest przedłożyć Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2017 r. Sprawozdanie za rok 2017 zostało przyjęte uchwałą nr 7/2018 Krajowej Izby Regionalnych Izb Obrachunkowych z dnia 23 maja 2018 r. W ustawowym terminie zostało ono złożone w kancelariach Sejmu i Senatu. Sprawozdanie to jest już dwudziestym składanym przez KR RIO ze swej działalności. Tak jak zostało przyjęte składa się ono z dwóch części. Państwo posłowie otrzymali je w formie drukowanej. Pierwsza część

zawiera informacje o działalności regionalnych izb obrachunkowych w zakresie zapewnienia zgodnego z prawem prowadzenia gospodarki finansowej przez jednostki samorządu terytorialnego i ich związki. W drugiej część dokumentu przedstawione zostały informacje dotyczące wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego. Państwo pozwolą, że ja przedstawię tę pierwszą część dotyczącą regionalnych izb obrachunkowych w 2017 r, a drugą omówi pani wiceprzewodnicząca Lucyna Hanus.

Jeżeli chodzi o część pierwszą, to tak, jak już powiedziałam zawiera ona informacje o działalności regionalnych izb obrachunkowych. Efekt pracy tych izb w 2017 r. to między innymi ponad 170 tys. zbadanych uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego, które w tym roku zostały przez te jednostki przedłożone do zbadania. Efektem pracy izb jest także ustalenie 9 budżetów dla 7 gmin i 2 powiatów. Będę jeszcze o tym mówić w szczegółach. Wydanych zostało również ponad 25 tys. opinii w sprawach podlegających opiniowaniu przez regionalne izby obrachunkowe, a także zostało przeprowadzonych przez te izby1285 kontroli jednostek samorządu terytorialnego, w tym 724 w ramach kontroli kompleksowych. Ponadto został zbadana ogromna liczba ponad 100 tys. sprawozdań z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz rozpatrzonych zostało 611 skarg i pism, w tym 178 dotyczących działalności organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego. Regionalne izby obrachunkowe opracowały 5 raportów o stanie gospodarki finansowej dla 3 gmin i 2 powiatów, a także zorganizowały 169 szkoleń, w których uczestniczyło ponad 15 000 pracowników samorządu terytorialnego.

Ważnym zadaniem izb w roku sprawozdawczym, podobnie jak w latach poprzednich, było stałe monitorowanie, także w ramach działalności kontrolnej i analitycznej, sytuacji finansowej samorządów pod kątem spełnienia relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych tj. zachowania przez każdą jednostkę samorządu terytorialnego indywidualnego wskaźnika obsługi zadłużenia, na poziomie nie wyższym niż dopuszczalny. Izby w ramach sprawowanego nadzoru oraz działalności opiniodawczej reagowały odpowiednio do stwierdzonych zagrożeń. Sprawozdanie prezentuje podsumowanie działań izb oraz sytuację jednostek samorządu terytorialnego w powyższym zakresie.

Ponadto z inicjatywy Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych w 2017 r. izby przeprowadziły kontrolę koordynowaną w zakresie dotacji celowych na referenda, wybory prezydenckie i parlamentarne w 2015 r. oraz kontrolę koordynowaną dotyczącą zadłużenia samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym są jednostki samorządu terytorialnego. Wyniki tych kontroli zawarte są w skrócie w sprawozdaniu. Tym niemniej będą one przedmiotem odrębnej prezentacji na jednym z kolejnych posiedzeń Komisji. Zostało to zaprogramowane na październik br. Tak wynika z planów pracy komisji. Dodam, że część pierwsza sprawozdania zawiera również wnioski *de lege ferenda* z zakresu funkcjonowania prawa samorządu terytorialnego w świetle doświadczeń regionalnych izb obrachunkowych oraz uwag i wniosków płynących z kontroli przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Przejdę teraz do skrótowego przedstawienia najważniejszych informacji i danych. Zakres działalności nadzorczej regionalnych izb obrachunkowych określony jest przepisem art. 11 ust. 1 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych i obejmuje uchwały i zarządzeni podejmowane przez organy jednostek samorządu terytorialnego w sprawach, które w tym przepisie są wymienione, m.in. w sprawach: uchwalania procedury budżetu i jego zmian, budżetu i jego zmian, zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego jednostek samorządu terytorialnego, zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, spraw podatków i opłat lokalnych, spraw absolutorium, sprawy wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian.

W wyniku badania nadzorczego kolegium izby orzeka o nieważności uchwał i zarządzeń sprzecznych z prawem. W przypadku, gdy naruszenie prawa jest nieistotne ogranicza się do wskazania, że uchwała bądź zarządzenie zostało podjęte z naruszeniem prawa. Tak, jak wskazałam na wstępie swojej wypowiedzi, w 2017 r. izby zbadały ogółem ponad 172 000 uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego w sprawach procedury uchwalania budżetu i jego zmian. Jednak głównie były to uchwały w sprawie budżetu, gdyż było ich blisko 3000. Trzeba tutaj wspomnieć, że izby sprawowały nad-

zór nad ponad 2800 jednostkami samorządu terytorialnego, w tym gmin (2412), miast na prawach powiatu (66), powiatów (314), województw samorządowych (16), związków międzygminnych (151), związków powiatów (6), związków powiatowo-gminnych (6 z pośród 221 zarejestrowanych) i związku metropolitalnego. Większość uchwał objętych nadzorem, oprócz tych podstawowych, stanowiły uchwały dotyczące: zmian budżetu – ponad 100 tysięcy, zmian budżetu i zarządzeń (ponieważ zmiany budżetu mogą być wykonywane przez organ wykonawczy), spraw zaciągania zobowiązań, spraw podatków i opłat lokalnych. Jeżeli chodzi o te uchwały to, tak jak już powiedziałam, najwięcej dotyczyło budżetu i zmian budżetu, oraz wieloletniej prognozy finansowej. Utrzymuje się taka tendencja, że budżet jest w ciągu roku zmieniany przez jednostkę samorządu terytorialnego około 30 razy. Z czego to wynika? Wynika ze zmieniających się przepisów oraz decyzji dysponentów, którzy przekazują w ciągu roku informacje o wielkości przyznanych bądź zmienionych dotacji. Organ wykonawczy, korzystając ze swoich upoważnień ustawowych, może te dotacje wprowadzić do budżetu.

Jeżeli chodzi o uchwały to w 2017 r. samorządy podejmowały je na podstawie ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, z uwagi na konieczność określenia zasad dotowania podmiotów prowadzących działalność oświatową, w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. przepisów wyżej wymienionej ustawy. Nastąpił znaczący wzrost liczby uchwał podejmowanych w tym zakresie.

Mówiąc o wynikach tych działań nadzorczych, należy wskazać, że ponad 98% zbadanych uchwał kolegia uznały za podjęte zgodnie z prawem. Czyli, zaledwie 2% stanowiły uchwały, w stosunku do których kolegia prowadziły działania nadzorcze W ponad 3000 uchwałach stwierdzono naruszenia prawa, ale ponad połowę stanowiły nieistotne naruszenia prawa, czyli nie dające podstawy do stwierdzenia ich nieważności. Ponad 1200 uchwał i zarządzeń uznano za nieważne. Połowa z nich była nieważna w części, a 600 uznano za nieważne w całości. Wymagało to podjęcia odpowiednich działań przez organ stanowiący. Dotyczyło to głównie uchwał dotacyjnych, gdzie nieprawidłowości były tego rodzaju, że zachodziła konieczność orzeczenia nieważności badanej uchwały w całości.

Jak wspomniałam, największą liczbę spośród zbadanych uchwał stanowiły te dotyczące budżetu i jego zmian oraz zarządzeń zmieniających budżet. Tutaj nieprawidłowości nie były na tyle istotne, żeby orzekać nieważność danej uchwały budżetowej w całości. Zdarzały się przypadki, że były wydane orzeczenia dotyczące nieważności w części niektórych postanowień, ale nie było stwierdzenia nieważności uchwał budżetowych w całości. Podobnie było w przypadku uchwał i zarządzeń zmieniających uchwały budżetowe. Musimy odnotować tutaj pewien plus, ponieważ jest znaczące obniżenie udziału uchwał i zarządzeń, które podejmowane są z naruszeniem prawa. Jeżeli chodzi o nieprawidłowości, to w zasadzie się one powtarzają. Chodzi tutaj o nieokreślenie lub nieprawidłowe określenie limitów zobowiązań, nieokreślenie bądź nieprecyzyjne określenie źródeł finansowania deficytu budżetu, ustalenie rezerwy ogólnej poniżej progu lub ustalenie poniżej progu rezerwy na zarządzanie kryzysowe, a także przekroczenie upoważnień przez organ wykonawczy do dokonywania zmian w budżecie. W ciągu roku zdarzyło się, że organ wykonawczy pomimo braku upoważnienia dokonywał przesunięć między działami budżetu, co jest prawnie niedopuszczalne i należało podjąć działania nadzorcze.

Chcę także powiedzieć parę słów o innych sprawach. Zbadaliśmy ponad 2800 uchwał w sprawie udzielenia absolutorium. W 19 przypadkach organy stanowiące podjęły uchwały o nieudzieleniu absolutorium, z czego 7 uchwał kolegia uznały za podjęte niezgodnie z prawem, wskazując, że nie było przesłanek merytorycznych do podjęcia takiej decyzji przez organ stanowiący. Tak jak powiedziałam, stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie braku materialno-prawnych przesłanek podjęcia uchwał, a w szczególności nieuzyskania bezwzględnej większości głosów oraz innych niż wykonanie budżetu, podstaw do nieudzielenia absolutorium.

Kolejna sprawa dotyczy ustalenia budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z przepisami organ stanowiący zobowiązany jest podjąć uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu na rok następny przed upływem roku budżetowego, czyli rozpoczęciem następnego, najpóźniej do 31 stycznia roku budżetowego. W 2017 r. zdarzyło się kilka przypadków, kiedy kolegia były zmuszone ustalić budżety jednostek samorządu

terytorialnego z uwagi na to, że jednostki ze wspomnianego obowiązku się nie wywiązały. Było to 9 budżetów, z tego 5 dla gmin i 1 dla powiatu, w związku z nieuchwaleniem przez organ stanowiący uchwały budżetowej do 31 stycznia 2017 r. oraz 2 budżety dla gmin, w związku z nieopracowaniem przez jednostkę samorządu terytorialnego programu postępowania naprawczego, a także dla 1 powiatu, w związku z negatywną opinią regionalnej izby obrachunkowej o programie postępowania naprawczego. Ponadto w przypadku 13 gmin, 5 powiatów i 1 związku powiatów kolegia ustaliły budżety w części dotkniętej nieważnością.

Od rozstrzygnięć kolegiów obrachunkowych przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego. W 2017 r. do wojewódzkich sądów administracyjnych skierowanych zostało łącznie 66 skarg, z tego jednostki samorządu terytorialnego, korzystając z udzielonych im upoważnień ustawowych zaskarżyły 45 rozstrzygnięć, natomiast regionalne izby obrachunkowe zaskarżyły 19 uchwał organów jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto do wojewódzkich sądów administracyjnych zostały skierowane 2 skargi osób fizycznych na pisma regionalnych izb obrachunkowych.

Jeżeli chodzi o skargi, to dotyczyły one uchwał, które są przedmiotem badania. Jak mówiłam tych skarg nie było zbyt wiele, przy czym wojewódzkie sądy administracyjne wydały w roku sprawozdawczym 49 orzeczeń w odniesieniu do skarg złożonych przez organy jednostek samorządu terytorialnego na uchwały kolegiów izb, w tym 11 na skargi wniesione w latach poprzednich. Wojewódzkie sądy administracyjne, rozpoznając te sprawy w swoich orzeczeniach oddaliły 36 skarg wniesionych przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym 9 wniesionych przed 2017 r. Sądy uchyliły 11 rozstrzygnięć, z tego 8 w całości i 3 w części, która dotyczyła stwierdzeni nieważności aktów tych jednostek. Sądy umorzyły także skargi w odniesieniu do kilku spraw, albo odrzuciły skargi jako wniesione bez podstawy prawnej.

Drugim, obok działalności nadzorczej, obszarem aktywności regionalnych izb obrachunkowych jest działalność opiniodawcza. Do zadań regionalnych izb obrachunkowych należy wydawanie opinii w sprawach określonych w art. 13 ustawy o regionalnych izbach rachunkowych. Ponadto izby te są zobowiązane, zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, do wydawania opinii o prawidłowości planowanej kwoty długu i o możliwości sfinansowania deficytu budżetu przedstawionego w projekcie uchwały budżetowej i odpowiednio w uchwale budżetowej. Wydawanie opinii należy do właściwości trzyosobowych składów orzekających, które wyznaczane są przez prezesa izby, w drodze zarządzenia. Opinia nie jest oczywiście władczym wkraczaniem w działalność organu samorządu, ale jest formą wyrażania stanowiska przez uprawniony organ, który dokonuje zarówno oceny formalnej przedłożonych do oceny dokumentów, jak i oceny pod względem merytorycznym legalności działań podejmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego w realizacji przez nie procesów publicznych. Jak już podałam na wstępie, tych opinii regionalne izby obrachunkowe wydały 25 882. W 2017 r. odnotowaliśmy znaczący wzrost liczby opinii, o ponad 2000 opinii więcej niż w roku poprzednim. Wynikało to z faktu, że w 2017 r. zwiększyła się liczba budżetów planowanych z deficytem, a zatem zachodziła konieczność wydawania opinii o projektach budżetów i możliwości sfinansowania deficytu, jak również o uchwalonych budżetach. Co za tym idzie, opinie dotyczyły później spraw związanych z zaciąganiem przez jednostki samorządu terytorialnego pożyczek i kredytów niezbędnych do sfinansowania planowanego deficytu budżetu. Jak już powiedziałam, opinii było o 2000 więcej i dominowały wśród nich opinie o możliwości spłaty kredytu, opinie o projektach uchwał budżetowych oraz o projektach wieloletnich prognoz finansowych. Odpowiednio w stosunku do liczby jednostek samorządu terytorialnego wydajemy opinię o informacji o przebiegu wykonania budżetu w pierwszym półroczu i o sprawozdaniach, gdzie liczba opinii jest równa liczbie jednostek samorządu terytorialnego. Oczywiście, dochodzą do tego wnioski komisji rewizyjnych w sprawie absolutorium.

Szczególny przedmiot opiniowania stanowiły w 2017 r. programy postępowania naprawczego jednostek samorządu terytorialnego, w których, zgodnie z wymogami art. 240a ustawy o finansach publicznych, organy jednostek samorządu terytorialnego zobowiązane są przedstawić analizę stanu ich finansów, ze wskazaniem przyczyn zagrożenia

realizacji zadań publicznych, plan przedsięwzięć naprawczych zmierzających do usunięcia tego zagrożenia oraz zachowania relacji z art. 242–244 ustawy o finansach publicznych, wraz z harmonogramem tych zmian.

Jeżeli chodzi o rodzaj opinii, jakie zostały wydane, to składy orzekające wydają opnie pozytywne,. Wydawane są także opinie pozytywne z zastrzeżeniami, w przypadku gdzie rodzaj wskazanych nieprawidłowości jest na tyle istotny, ale nie przesądza o tym, żeby wydać opinię negatywną. Wtedy skład orzekający formułuje zastrzeżenia. Jeżeli rodzaj stwierdzonych przez skład orzekający nieprawidłowości sprowadza się do zmiany kwalifikacji, albo jeszcze innych uwag, wtedy są wydawane opinie z uwagami. Jednak na wydanych ponad 25 000 opinii, 22 331opinii było pozytywnych. Tylko 126 opinii było negatywnych. Dotyczyły one głównie projektów uchwał budżetowych, projektów wieloletnich prognoz finansowych, a także wniosków w sprawie udzielenia bądź nieudzielenia absolutorium, gdzie składy orzekające wskazywały na brak podstaw do formułowania wniosków o nieudzielenie absolutorium, w przypadkach gdy oceny wyrażane przez komisje nie dotyczyły niewykonania budżetu, ale innych kwestii niezwiązanych z wykonaniem budżetu.

Od opinii składów orzekających przysługuje właściwemu organowi prawo wniesienia odwołania. Do kolegiów izb wniesiono w 2017 r. 15 odwołań. Kolegia po rozpatrzeniu tych odwołań uwzględniły 3 odwołania. Odrzucone zostały 3 odwołania, jako wniesione po terminie, a pozostałe zostały oddalone.

Jeżeli chodzi o działalność kontrolną, to wielokrotnie wskazywaliśmy na posiedzeniach sejmowych komisji, że regionalne izby obrachunkowe są zobowiązane do przeprowadzania, przynajmniej raz na cztery lata, kontroli kompleksowych w każdej jednostce samorządu terytorialnego. Od 2011 r, obowiązuje ramowy zakres tych kontroli ustalony uchwałą Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych, a więc we wszystkich izbach jest poddany kontroli ten sam zakres zagadnień. Regionalne izby obrachunkowe przeprowadziły w 2017 r. łącznie 1285 kontroli i zrealizowały ogółem 724 kontrole kompleksowe. Wspomniałam już o tych kontrolach koordynowanych przez Krajową Radę, których wyniki będą prezentowane oddzielnie. Niezależnie od kontroli kompleksowych były również prowadzone kontrole doraźne, w związku z doniesieniami różnych organów. Były to reakcja na pisma: Policji, prokuratury, kontroli skarbowej, CBA, ministrów wojewodów, posłów, radnych, a także innych instytucji. W niektórych przypadkach podejmowaliśmy też interwencje na podstawie anonimowych pism, gdy skala zgłaszanych nieprawidłowości była na tyle istotna, że trzeba było takie czynności sprawdzające, w ramach kontroli, przeprowadzić.

Podobnie jak w latach poprzednich w 2017 r. kontrole były prowadzone w jednostkach organizacyjnych, ponieważ nie tylko odbywają się one w jednostkach samorządu terytorialnego tj. w urzędach gmin i powiatów. Były tam przeprowadzane kontrole doraźne.

W rezultacie przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono wystąpienie ponad 12 tys. nieprawidłowości. Odnotowaliśmy spadek występowania tych nieprawidłowości, w stosunku do roku poprzedniego, a nawet do lat wcześniejszych, gdzie ta tendencja utrzymywała się na poziomie 14 tys. nieprawidłowości rocznie. W 2017 r,. pomimo, że liczba kontroli jest na tym samym poziomie, to nieprawidłowości było o 12,5% mniej niż w poprzednim roku. Rodzaje stwierdzonych nieprawidłowości są wymienione i pogrupowane w przedłożonym dokumencie. Najwięcej nieprawidłowości dotyczyło zarówno wydatków, jak i zamówień publicznych. Te nieprawidłowości tradycyjnie się powtarzają, także przy realizacji dochodów. Kontrola obejmowała też sprawozdania kwartalne z wykonania budżetów, a także wnioski o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej, który to obowiązek wynika z art. 9a ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych. Ponieważ, tak jak wspomniałam wcześniej, zadaniem jest kontrola sprawozdań przekazanych przez jednostki samorządu terytorialnego, a następnie przesłanie tych sprawozdań do Ministerstwa Finansów w formie elektronicznej, a w przypadku sprawozdań w zakresie operacji finansowych, sporządzenie sprawozdań zbiorczych i przesłanie ich do prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Izby skontrolowały łącznie ponad 100 tys. sprawozdań z wykonania budżetów, w tym 84 tys. sprawozdań budżetowych i ponad 30 tys. sprawozdań w zakresie operacji finan-

sowych. Rozpatrzyły też i zbadały prawidłowość sporządzonych wniosków o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej. Tych wniosków było 12. Niezależnie od tego, sporządzaliśmy też sprawozdania zbiorcze w zakresie operacji finansowych. Na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej izby pośredniczą w przekazywaniu sporządzanych przez jednostki samorządu terytorialnego plików sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych. Gromadzimy też sprawozdania o wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli zgodnie z Kartą Nauczyciela. Do izb zostało przekazanych ponad 2900 sprawozdań, wraz z korektami, w zakresie tych średnich wynagrodzeń. Są one przekazywane do ministra edukacji narodowej. Ponadto otrzymaliśmy do wiadomości sprawozdania dotyczące realizacji zadań z zakresu administracji rządowej. Te sprawozdanie są bezpośrednio przekazywane do ministerstwa. Musimy te sprawozdania mieć do wiadomości po to, żeby również się do nich odnieść przy badaniu sprawozdań budżetowych oraz tych opisowych.

Mówiąc o działaniach pokontrolnych, należy wskazać, że tak jak wymaga tego ustawa, po przeprowadzeniu czynności kontrolnych regionalne izby obrachunkowe przekazywały kontrolowanym jednostkom wystąpienie pokontrolne. Wskazywały w nich na przyczyny tych nieprawidłowości, ich rozmiary, osoby odpowiedzialne oraz wnioski zmierzające do ich usunięcia. Podmiotom kontrolowanym przysługuje prawo do wnoszenia zastrzeżeń do wniosków pokontrolnych do kolegiów regionalnych izb obrachunkowych, które władne są je rozpatrzeć. W 2017 r. jednostki kontrolowane złożyły zastrzeżenia ogółem do 196 wniosków pokontrolnych (w 2016 r. było ich mniej), z czego zastrzeżenia w całości uwzględniono w 22 przypadkach, a pozostały zostały oddalone. Niektóre stwierdzone w czasie kontroli nieprawidłowości, z uwagi na ich rodzaj i rozmiar, wymagają działania innych organów.

W 2017 r. regionalne izby obrachunkowe skierowały łącznie prawie 700 zawiadomień, wniosków i sygnalizacji do innych organów w tym do: ministrów i kierowników urzędów centralnych 90 zawiadomień, do wojewodów 44 informacje, do organów ścigania i prokuratury 33 zawiadomienia. Do rzeczników dyscypliny finansów publicznych skierowano łącznie 484 zawiadomienia. Liczba osób objętych tymi zawiadomieniami wyniosła 568. Były one kierowane głównie do ministra finansów. Jeśli chodzi o inne organy, to jak powiedziałam, było 90 zawiadomień dotyczących nierzetelnego sporządzania przez jednostki samorządu terytorialnego sprawozdań na temat podstawowych dochodów podatkowych Rb-PDP i Rb-27S. Ponadto w 44 przypadkach konieczne było poinformowanie wojewodów o występowaniu nieprawidłowości. Dotyczyły one przede wszystkim funkcjonowania w obrocie prawnym uchwał podjętych z naruszeniem prawa lub zwierających przepisy niezgodne z obowiązującymi przepisami, a także nieprawidłowości w zakresie wykorzystania i rozliczenia dotacji celowych na zadania zlecone oraz środków, które zostały otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach funduszu sołeckiego. Do organów ścigania zostały skierowane ogółem 33 zawiadomienia. Były także kierowane zawiadomienia do prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, do dyrektora delegatury Krajowego Biura Wyborczego oraz do dyrektora powiatowego inspektoratu nadzoru budowlanego.

Wspominałam już o programach naprawczych, iż były one przedmiotem opiniowania. Regionalne izby obrachunkowe w 2017 r. skierowały do 4 jednostek samorządu terytorialnego wezwania do opracowania programów postępowań naprawczych. Tylko w jednej jednostce tj. powiecie organ stanowiący nie podjął wymaganej uchwały. W pozostałych przypadkach organy stanowiące jednostkę samorządu terytorialnego przekazały uchwałę w terminie. Regionalne izby obrachunkowe wydały też 6 opinii o raportach o stanie finansowym jednostek samorządu terytorialnego, w tym jedną opinię negatywną, 3 opinie pozytywne i 2 opinie pozytywne z zastrzeżeniami. Jest to kolejne zadanie ustawowe. Od chwili wejścia w życie przepisów ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych izby sporządziły ogółem 68 raportów, z czego w 2017 r. 5 raportów; 3 z nich dotyczyły gmin, 2 powiatów, 4 raporty dotyczyły tych jednostek, które składały wnioski o pożyczkę z budżetu państwa. Izby wskazywały w raportach na wszystkie okoliczności,

które uzasadniają to wsparcie w tej formie ze względu na brak możliwości pozyskania środków z innych źródeł. Naturalnie te pożyczki są bezpłatne.

Mówiąc o działalności Krajowej Regionalnej Rady Izb Obrachunkowych, trzeba powiedzieć o jej współpracy z organami państwa i innymi instytucjami, udziale w posiedzeniach komisji sejmowych, a także w różnych spotkaniach i konferencjach, gdzie była mowa o różnych aspektach gospodarki finansowej samorządu terytorialnego. Odbyły się cztery posiedzenia Krajowej Rady RIO, na których, oprócz spraw organizacyjnych, przedmiotem debat były m. in.: realizacja dochodów z tytułu opłat za odbiór odpadów komunalnych, zamówienia *in house* za odbiór odpadów komunalnych, projekt zmiany ustawy o finansach publicznych, zmiany w Prawie wodnym, a także wydatkowanie środków publicznych na realizację przez jednostki samorządu terytorialnego zadań z zakresu kształcenia, wychowania i opieki w świetle regulacji prawnych wynikających z ustawy o finansowaniu zadań oświatowych. W toku dyskusji wiele uwagi poświęcono problematyce zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego. Odrębnym punktem w omawianym dokumencie są wnioski *de lege ferenda*. Macie tu państwo zapisany wniosek w sprawie doprowadzenia do zgodności przepisów dotyczących obowiązków jednostek samorządu terytorialnego i regionalnych izb obrachunkowych w procedurze absolutoryjnej w związku z rozbieżnym orzecznictwem sądów. Wskazujemy też na niespójność przepisów art. 222 i 240a ustawy o finansach publicznych. Wiele z tych wniosków, zgłaszanych także w ubiegłym roku, znalazły wyprzedzająco swój wyraz w przygotowanym przez Ministerstwo Finansów projekcie ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych. Wśród naszych wniosków jest również dotyczący kwestii gospodarki odpadami tzn. przeznaczenia nadwyżki, jaka w związku z tym powstaje w niektórych jednostkach oraz wskazania jak mają być finansowane niedobory, w sytuacji, gdy wydatki z tego gospodarowania przewyższają kwotę planowanych wpływów. Postulujemy wzmocnienie pozycji skarbnika, a także wprowadzenie obowiązku ujawniania informacji o spadkach odziedziczonych przez gminę oraz zniesienie obowiązku podatkowego w przypadku podatku od nieruchomości, podatku od środków transportu i podatku leśnego. Częściowo ten wniosek został w 2016 r. zrealizowany, ale nadal jednostki samorządu terytorialnego mają obowiązek składania deklaracji podatkowych, co, w jakimś sensie, utrudnia procedowanie i ustalanie wielkości planowanych dochodów.

Te wszystkie zadania, o których tu mówiłam, realizowane były przez 1237 pracowników. Na tylu etatach byli zatrudnieni pracownicy w 16 regionalnych izbach obrachunkowych. Muszę wskazać, że w 2017 r. realizacja zadań była bardzo utrudniona z uwagi na to, że spora grupa pracowników zrezygnowała z pracy w izbach. Dezorganizuje to pracę, a nawet wręcz uniemożliwia terminową realizację zadań, a zwłaszcza czynności kontrolnych. Działania nadzorcze muszą być przecież wykonywane w terminie, opinie muszą być także wydane w terminie. Spośród osób, które zrezygnowały z pracy największa liczbę stanowili inspektorzy z pionu kontroli, a także specjaliści z wydziału informacji, analiz i szkoleń. Jak wspomniałam, odeszło 113 pracowników, a udało się pozyskać tylko 70. Nadal więc występuje znaczący niedobór pracowników w poszczególnych izbach. Te zmiany w zatrudnieniu, związane z rezygnacją z pracy, wynikają z tego, że inspektorzy znajdują zatrudnienie w lepiej płatnych instytucjach, także instytucjach kontrolnych takich jak Najwyższa Izba Kontroli, gdzie z powodzeniem wygrywają konkursy Zatrudniani są także w jednostkach samorządu terytorialnego. Należy się spodziewać, że w tym roku, po wyborach będzie podobnie, gdyż jest to doświadczona kadra i przy niskim wynagrodzeniu jakie mają nasi pracownicy RIO możemy mieć poważne trudności w zapewnieniu skutecznej, terminowej i oczywiście zgodnej ze standardami, na wysokim poziomie realizacji zadań. Kiedy było omawiane sprawozdanie z wykonania budżetu apelowaliśmy na posiedzeniu sejmowych komisji o podjęcie działań zmierzających do zwiększenia środków na wynagrodzenia pracowników regionalnych izb obrachunkowych.

Omówiłam pierwszą część dokumenty i oddaję głos pani prezes Lucynie Hanus.

Zastępca przewodniczącej Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych Lucyna Hanus:

Szanowni państwo, postaram się w skrócie przedstawić materiały dotyczące wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2017r. Jest to druga część sprawozdania, bardzo obszerna, ilustrowana szeregiem tabel i wykresów. Będę omawiała wykonanie budżetów w 2017 r, nie tylko w układzie wielkości budżetowych osiągniętych przez samorządy w odniesieniu do 2016 r., ale także na tle wykonania w latach poprzednich. Wynika to z tego, że rok 2016 był nieporównywalny z poprzednimi latami jeśli chodzi o poziom osiągniętych dochodów oraz wydatków i strukturę budżetów.

Mówiąc o podstawowych wielkościach, będę je podawała w miliardach złotych po to żeby zobrazować skalę wykonanych budżetów. Dochody, w porównaniu z rokiem 2016, wzrosły o 8% i osiągnęły poziom prawie 230 mld tys. zł, podczas gdy w 2016 r. były one na poziomie 214 mld zł. Wskażę, że w 20116 r. wystąpił znaczny przyrost dochodów i wydatków, w szczególności bieżących w samorządach w związku z wprowadzeniem nowego programu Rodzina 500+. W związku z tym w roku 2017 zauważalna jest dynamika na poziomie niższym, w stosunku do poprzednich lat, ale, jak już sygnalizowałam, rok 2016 był nieporównywalny. Dlatego istotne jest omawianie wyników 2017 r. i tych z lat wcześniejszych.

Wydatki w 2017 r. były wyższe od wykonanych dochodów i per saldo budżet wszystkich jednostek samorządu terytorialnego zamknął się deficytem. Wydatki rosły w wyższym tempie. Ich przyrost był na poziomie 11%.

Mówiąc o strukturze dochodów to ok. 50% dochodów samorządowych stanowiły tzw. dochody własne, 27% dotacje celowe i 24% subwencje ogólne. Oczywiście w naszym opracowaniu prezentowane są dochody w podziale na dochody bieżące i majątkowe. Jest to podział wprowadzony ustawą o finansach publicznych, który ma istotne znaczenie dla zachowania relacji, o których mowa w art. 242 i art. 243. Zdecydowaną większość dochodów budżetowych stanowią dochody bieżące, które stanowią aż 94%. Tylko 6% stanowiły dochody majątkowe. Analizując dochody bieżące i majątkowe jest zauważalny wzrost tych ostatnich w porównaniu z 2016 r. Trzeba jednak w tym miejscu wskazać, że 2016 r. był tym rokiem, w którym dochody majątkowe były dużo niższe od tych, które były wykonywane w latach poprzednich. Wiąże się to oczywiści z cyklicznością pozyskiwania środków z pomocy zagranicznej. Dopiero teraz w zasadzie będzie widać zwiększenie środków z perspektywy finansowej na lata 2014–2020.

Wydatki ogółem w 2017 r. wynosiły 230 mld zł, z czego wydatki bieżące stanowiły prawie 85%, a wydatki majątkowe 15%. Ta struktura jest korzystniejsza na rzecz wydatków majątkowych, w porównaniu z poprzednim rokiem. W 2016 r, wydatków bieżących było ponad 86%, a tylko niecałe 13% wydatków majątkowych, co znacznie odbiega od struktury wydatków w 2014 r. Wtedy wydatki majątkowe we wszystkich samorządach były na średnim poziomie 21%. To są ogólne informacje, które pokazują wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego na tle poprzednich lat.

Mówiąc o wyniku budżetu, należy wskazać, że tak jak w poprzednich latach planowany wynik był znacznie gorszy. Planowany deficyt łączny był na poziomie 13 mld zł, a wykonany jest na poziomie 288 mln zł, jeśli chodzi o deficyt. Czyli planowany – minus 13 mld zł, a wykonany – 288 mln zł. Ujemny wynik w 2017 r. pojawił się po dwóch latach. W latach 2015– 2016 wyniki były dodatnie, natomiast ujemne były przed rokiem 2015. Przykładowo w 2014 r. łączny deficyt samorządów wynosił prawie 2,5 mld zł.

Patrząc na liczbę jednostek, które osiągnęły ujemny wynik, trzeba wskazać, że stanowiły one 51% ogółu jednostek i suma ich ujemnych wyników stanowi kwotę 4,3 mld zł. Około połowa tj. 49% pozostałych jednostek miała nadwyżki w łącznej kwocie 4 mld zł. Stąd ta różnica: 228 mln zł ze znakiem minus.

Dług jednostek samorządu terytorialnego nie wzrósł. Zauważalna jest niewielka obniżka kwoty długu. Na koniec 2017 r. wyniósł on nieco poniżej 69 mld zł co stanowiło 30% zrealizowanych przez samorząd dochodów w 2017 r. Utrzymana jest tendencja nierosnącego długu jednostek samorządu terytorialnego. Od 2015 r. ten dług ulega obniżeniu.

Jeżeli miałabym omówić w skrócie najważniejsze informacje dotyczące wykonania dochodów i wydatków oraz wyniku budżetu, to oczywiście, chciałabym zwrócić uwagę na wielkości przychodów budżetu, czyli te środki, które są z tytułów innych niż dochody budżetowe. Chodzi w szczególności o kredyty, pożyczki i obligacje, wolne środki i nadwyżkę. Łączna wartość przychodów budżetowych zrealizowanych w 2017 r. przekroczyła poziom 27 mld zł. Największą ich część stanowiły kredyty, pożyczki i obligacje, które zostały zaciągnięte w kwocie 8,4 mld zł. Trzeba stwierdzić, że wolne środki były też dużą pozycją, stanowiącą 29% przychodów. Łącznie z nadwyżkami była to kwota 18,9 mld zł.

Rozchody budżetu były w łącznej kwocie 12 mld zł i dotyczyły w znacznej części spłat zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wykupu obligacji, papierów wartościowych wyemitowanych w poprzednim roku. Ogółem 71% rozchodów stanowiła spłata zobowiązań o charakterze dłużnym.

Same dochody budżetowe były planowane na poziomie 233 mld zł i zostały wykonane w 98,6%. Na niepełne wykonanie planu dochodów, niższe o ponad 6%, miało wpływ wykonanie dotacji celowych. Pozostałe grupy dochodów były wykonane na poziomie zgodnym z zakładanym planem, lub na poziomie wyższym.

Jeśli chodzi o strukturę dochodów i strukturę wydatków, to trzeba stwierdzić, że z jej analizy wynika, że, analogicznie jak w 2016 r., istotny wpływ na jej kształtowanie się oraz na poziom dochodów i wydatków miała obsługa przez jednostki samorządu terytorialnego rządowego programu Rodzina 500+. Rok 2017 był pierwszym kiedy realizacja tego programu obejmowała cały roczny okres. W 2016 r. realizacja programu rozpoczęła się dopiero od II kwartału i w związku z tym w kolejnym roku jest znacznie bardziej zauważalny wzrost kwot dotacji z tego tytułu, ponieważ jest to pierwszy pełny rok wypłaty świadczeń. Dochody samorządów z tytułu dotacji celowych na realizację programu Rodzina 500+ osiągnęły łącznie poziom 23,8 mld zł, a w 2016 r., ze względu na niepełny okres realizacji tego programu, wynosiły niecałe 18 mld zł. Patrząc na te dotacje, warto wiedzieć, że stanowiły one ponad 54% ogółu dotacji celowych, które samorządy otrzymały na realizację zadań zleconych, a więc było to 38% ogółu dotacji. Przenosząc to na wielkość dochodów, stanowiło to 10% dochodów samorządów i 11% dochodów bieżących. Dlatego lata 2016–2017 mają już zbliżoną strukturę, ze względu na to, że dochody i wydatki uwzględniają dotację na realizację wspomnianego zadania.

Można też powiedzieć o innym podziale dochodów, na dochody bieżące i majątkowe, który zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, dokonywany jest w budżetach jednostek samorządu terytorialnego od 2008 r. Dochody bieżące w kwocie ponad 216 mld zł wzrosły o ponad 16 mld zł tj. o 8% w stosunku do 2016 r. Zauważalny jest wzrost dochodów majątkowych o 809 mln zł, tj. o 6%, ale te zmiany nie spowodowały jakiś istotnych przesunięć w samej strukturze dochodów. Większość bieżących dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego, w łącznej kwocie prawie 109 mld zł, pochodziła z podatków i opłat lokalnych.

W sprawozdaniu przedstawiane są też wyliczenia, z których wynika, że podjęte przez organy stanowiące samorządu uchwały w sprawie obniżenia górnych stawek podatkowych spowodowały, że w 2017 r. dochody własne samorządów były prawie o 3 mld zł niższe od możliwych do uzyskania, co stanowi 2,6% wykonanych dochodów własnych. Jest to przedstawione na str. 172 sprawozdania.

Mówiąc o udziale dochodów bieżących, trzeba oczywiście też zwrócić uwagę, że jest to relacja zróżnicowana, w zależności od grupy samorządów. W materiałach przedstawiona są wielkości, struktura oraz dynamika tych dochodów w podziale na poszczególne grupy samorządów – gminy, odrębnie m.st. Warszawa, osobno miasta na prawach powiatu (65 jednostek), powiaty i województwa samorządowe.

Udział dochodów bieżących w miastach na prawach powiatu wzrósł o 1% do poziomu 94,4%. Zmiana ta była wynikiem zwiększenia dotacji na zadania celowe przeznczone na realizację programu Rodzina 500+. Poziom dochodów własnych decyduje o samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego i w związku z tym jest to taka relacja, która pokazuje i świadczy o potencjale tych miast. W odniesieniu do miast na prawach powiatu to informacje są przedstawione w układzie tych miast. Należy zwrócić uwagę na udział ich dochodów majątkowych w dochodach ogółem. Był on na pozio-

mie powyżej 10% i w przypadku miast na prawach powiatu wystąpił on w 5 miastach. Na przykład w Świnoujściu odnotowano ponad 16% udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem. Były to wysokie dochody ze sprzedaży majątku stanowiące prawie 14%, przy średniej krajowej w granicach 3%. Widać tutaj tę strukturę, odbiegającą od przeciętnej. Natomiast w pozostałych 4 miastach, gdzie były wysokie udziały dochodów majątkowych, dochody ze sprzedaży są na poziomie średniej krajowej, lub niższym, ale wysokie są dotacje celowe. Przykładowo, w Olsztynie dochody majątkowe były prawie na poziomie 14% ogółu dochodów, ale w tym dotacje celowe wynosiły 10%. Podobnie w Zielonej Górze gdzie dochody majątkowe były na poziomie 13%, a dotacje celowe 7%. W Białymstoku dochody na poziomie 13% i dotacje wyniosły 10%. W Lublinie dochody majątkowe wyniosły powyżej 10%, wraz z dotacjami celowymi wynoszącymi 8%. Widać, że te jednostki miały nie tylko wysokie dochody majątkowe, ale także wysoki udział wydatków majątkowych w strukturze wydatków ogółem.

Wydatki budżetowe były w łącznej kwocie 230 mld zł tj. były o 24 mld zł, czyli o prawie 12%, wyższe od wykonanych w 2016 r. Wydatki bieżące stanowiły kwotę prawie 195 mld zł i były, w porównaniu do 2016 r. wyższe o ponad 9%.

Słyszę, że jest prośba o skrócenie wypowiedzi i dlatego przejdę do omówienia relacji z art. 242 i art. 243. Relacja z art. 242 ogranicza kompetencje samorządu do uchwalania budżetu, tylko w takich przypadkach, w których wydatki bieżące mają swoje ustawowo określone źródła finansowania, czyli dochody bieżące, ewentualnie nadwyżki budżetowe z lat poprzednich i wolne środki. W 2017 r. 17 jednostek samorządu terytorialnego miało wydatki bieżące wyższe od dochodów bieżących, przy czym w 14 jednostkach ten deficyt operacyjny był finansowany nadwyżkami budżetowymi i wolnym środkami. W 2 jednostkach zrealizowano budżet z dopuszczalnym ustawowo niezachowaniem relacji. Były to jednostki, które między innymi realizowały programy naprawcze. Tylko w 1 jednostce nie zachowano relacji. Natomiast jeśli chodzi o relacje z art. 243, gdzie poziom zadłużenia i wydatków na obsługę długu, czyli tzw. indywidualny wskaźnik, określa art. 243 ustawy o finansach publicznych. Na wielu stronach przedłożonego dokumentu przedstawiona jest informacja o relacjach planowanych w wieloletnich prognozach finansowych, a także o wskaźniku jednorocznym, który został wykonany. Z tych najważniejszych spraw mogę tylko wskazać, że na relatywnie niskim poziomie spełnienia relacji z art. 243, poniżej 0.3 punktu procentowego, pomiędzy wskaźnikiem dopuszczalnym, a wskaźnikiem, który był planowany, w 2017 r. swoje budżety planowało 82 jednostki samorządu terytorialnego, a w 2018 – 198 jednostek. W przypadku tych jednostek ryzyko niezachowania relacji jest szczególnie duże, ponieważ każde ewentualne zwiększenie w 100% lub niewykonanie dochodów, może spowodować niezachowanie tej relacji.

Na koniec chcę jeszcze powiedzieć o zobowiązaniach samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej i wynikających z nich zagrożeń dla sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Z przedstawionych materiałów opracowanych na podstawie sprawozdań wynika, że kwota zobowiązań nadzorowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jednostek posiadających osobowość prawną była na poziomie zbliżonym do roku 2016 i wynosiła 4,7 mld zł. Wystąpił tu minimalny wzrost liczony w tysiącach złotych. Zadłużenie własne jednostek samorządu terytorialnego stanowiło 30% dochodów, tj. niecałe 69 mld zł. Natomiast łącznie z zadłużeniem jednostek posiadających osobowość prawną, głównie SP ZOZ, wskaźnik ten wzrasta do 34,5%. Największy jest wzrost udziału długu do dochodów w województwach. Bez jednostek nadzorowanych dług stanowi 41,2% dochodów województw, a z jednostkami nadzorowanymi 57,6%. To są najważniejsze informacje, jeśli chodzi o wielkości budżetowe.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz15):

Dziękuję za bardzo wnikliwą i szczegółową prezentację. O zabranie głosu proszę posła koreferenta Piotra Uścińskiego.

Poseł Piotr Uściński (PiS):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący. Szanowni państwo, sprawozdanie z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu tery-

torialnego w 2017 r. jest faktycznie bardzo obszerne, ale zarazem jest bardzo rzeczowe i przejrzyste. Bardzo serdecznie dziękuję za to osobom przygotowującym ten dokument.

Ponieważ pan przewodniczący mnie o to prosił, nie będę już powtarzał tego wszystkiego, co obie panie przed chwilą powiedziały. Powiem jednak o kilku istotnych rzeczach. Z pierwszej części sprawozdania, zawierającej omówienie działalności regionalnych izb obrachunkowych, dowiadujemy się, że RIO wykonało swoje własne budżety w części dotyczącej ich dochodów. Dochody wyniosły 110%, co wynikało ze zwiększonego zainteresowania działalnością szkoleniową. Wydatki zostały również wykonane w 100%. Nieco spadło zatrudnienie, na co pani przewodnicząca zwróciła uwagę. W moim przekonaniu to dobrze, że regionalne izby obrachunkowe stanowią kuźnię kadr dla samorządu terytorialnego i innych instytucji. Myślę, że takie osoby, które odchodzą z pracy w RIO są dobrze przygotowanymi do pracy pracownikami. Nowe osoby, które zatrudniacie, będą teraz przygotowywały się do swojej dalszej kariery zawodowej. Mimo tego delikatnego spadku zatrudnienia RIO realizują swoje zadania, co jest bardzo pozytywne. Warto przy okazji zauważyć, że wzrosło średnie wynagrodzenie w regionalnych izbach obrachunkowych. W 2016 r. było ono poniżej 5000 tys. zł, a w 2017 r. średnie wynagrodzenie, bez dodatkowego wynagrodzenia rocznego, wyniosło 5178 zł.

Chciałem też zwrócić uwagę na jedną rzecz, a mianowicie, że w ramach kontroli, którą państwo wykonywaliście, były również realizowane kontrole województw samorządowych. Takich kontroli nie było w 2016 r., na co już rok temu zwracałem uwagę. Te województwa objęły kontrole zarówno kompleksowe, jak i problemowe. Pani przewodnicząca zasygnalizowała, że były też kontrole skoordynowane. Myślę, że warto przyjrzeć się dokładniej – gdyż jest to bardzo ciekawy fragment przedłożonego dokumentu – wynikom kontroli koordynowanej samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym są jednostki samorządu terytorialnego. Dla tych z państwa, którzy, tak jak ja, byli samorządowcami nadzorującymi szpitale, niezwykle interesujące jest fakt, że zostały skontrolowane przez państwa szpitale wskazane jako mające największe problemy z płynnością finansową i z zadłużeniem. Okazało się, że w tych najgorszych, najbardziej zadłużonych jednostkach, czyli w tych, gdzie podmiotem tworzącym są miasta na prawie powiatu oraz powiaty, zobowiązania wymagalne spadały z roku na rok. Natomiast bardzo niepokojące jest zjawisko, że w szpitalach, których organami założycielskimi są województwa samorządowe, zadłużenie nadal pogłębia się. Jest to szczególnie niepokojące, również w kontekście tego, o czym wspomniała pani przewodnicząca. Jednak dane zbiorcze dla wszystkich samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, nadzorowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, są pozytywne. Czyli nasze reformy i wzrost wydatków na służbę zdrowia powodują, że zasadniczo, w całej Polsce, zobowiązania wymagalne szpitali istotnie maleją. Porównując rok do roku zmalały one o 16%. Również maleją zobowiązania szpitali ogółem – o 1%. Jednak i tu występuje tendencja malejąca.

Myślę, że to są najważniejsze sprawy. Pragnę też zwrócić uwagę, że deficyt łączny jednostek samorządu terytorialnego jest bardzo niewielki. Ten wzrost dochodów i wydatków w 2016 r, jak obie panie przewodniczące o tym wspominały, był znaczący ze względu na program Rodzina 500+. Również rok 2017 był nieporównywalny z innym latami, ponieważ nadal w tym czasie rosły dochody i wydatki związane z realizacją rządowego programu Rodzina 500+.

Dziękuję serdecznie i rekomenduję pozytywną opinię o sprawozdaniu z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonaniu budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2017 r.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz15):

Dziękuję. Otwieram dyskusję. Przy okazji mam ogromną prośbę do obu komisji. Proponuję, żeby na najbliższym, pierwszym wrześniowym posiedzeniu, obie komisje spotkały się żeby przyjąć dezyderat do prezesa Rady Ministrów w sprawie wynagrodzeń w regionalnych izbach obrachunkowych. To jest temat, który ciągle powraca i przewija się przy rozpatrywaniu sprawozdań i przy budżecie, a także przy poprawkach do pro-

jektu budżetu. Apeluję do sekretariatów obu komisji o przygotowanie projektu takiego dezyderatu, na najbliższe wspólne posiedzenie komisji dotyczące zarobków w RIO.

Czy są zgłoszenia do dyskusji? Nie słyszę. Zamykam dyskusję.

Został złożony wniosek o przyjęcie sprawozdania z działalności regionalnych izb obrachunkowych i wykonaniu budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2017 r. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu uznam, że wniosek został przez komisję zaakceptowany.

Sprzeciwu nie słyszę, Stwierdzam, że wniosek został przyjęty.

Proponuję, żeby sprawozdawcą został pan poseł Piotr Uściński. Czy są inne kandydatury? Nie słyszę. Czy pan poseł się zgadza?

Poseł Piotr Uściński (PiS):

Wyrażam zgodę.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz15):

Stwierdzam, że komisje dokonały wyboru posła sprawozdawcy.

Dziękuję wszystkim za przybycie. Zamykam posiedzenie komisji.